

saa Retsvidnernes Vidnesbyrd, om det ikke er rigtigt. Og disse rejse sig saa op og sige, at Protokollen er ført ganske overensstemmende med Meningene i Vidnets Udtalelser. Det kender Justitsministeren som Sagfører lige saa godt, som jeg kender det som Sagfører. Lad os derfor ikke tale mere om, hvorvidt man tjener meget ved at afgive fra Umiddelbarhedsprincippet. Hvorvidt en Mand skal rejse to eller tre Mil for at afgive Vidnesbyrd, spiller en rent forsvindende Rolle i Sammenligning med, om man kommer til at afgive et sandfærdigt Vidnesbyrd paa en saadan Maade, at Sandheden kan sejre, og Dommen blive rigtig og retfærdig.

Naar vi nu se paa disse store Principper, der ere fravegne her, og man hører, hvad der har været i Vejen som Grund til, at de skulde fraviges, saa hører man jo her om en Understrøm. Det er ikke en gammel republikansk Understrøm, men det er en Sparsommelighedens og en Vanens Understrøm. Man har ved ikke at adskille den administrative fra den dømmende Myndighed fyldstgjort det Mægtighedshensyn for Beboerne, at de kunne have deres Retskontor, afgive deres Forklaring og møde i Retten paa samme Sted, hvor de ere vant dertil, og naar Vanen og Mageligheden skal være det afgørende, saa har man naaet, hvad der kan ønskes. Det kan ikke nægtes.

Men saa siges det, at der var en Understrøm, en Stemning for, at denne Retsreform ikke maatte koste for meget, og derfor kunde man ikke indføre Adskillelsen mellem Retsplejen og Forvaltningen og kunde ikke gøre Jurisdiktionerne større, saaledes at Beboerne fik længere at rejse, og derfor kunde man heller ikke gennemføre Umiddelbarhedsprincippet, hvad enten Parterne eller Staten skulde betale de Omkostninger, som et virkelig troværdigt Vidnesbyrd koster at frembringe.

Nu vil jeg sige, det er jo snart længe siden, jeg har været Medlem af Reformpartiet, men jeg har dog været Medlem af Reformpartiet fra den Dag, det blev dannet, til den Dag, da jeg under meget store Ceremonier og Fødselsveer sammen med mine Kolleger blev hældt ud af Partiet — ikke paa Grund af vore Fejl, men — saaledes opfattede jeg det — fordi vi vare for gode Demokrater til at være Medlemmer af Partiet. Men medens jeg var i Reformpartiet, sad jeg i Retsreformudvalget, og jeg skal vidne, at baade Jurister og Bønder, Gaardmænd og Husmænd, baade Folk, der til daglig havde specielle

juridiske Interesser, og Folk, der ikke havde det, mødte altid, og de forsømte aldrig. Der blev arbejdet med den Iver og Nøjagtighed, som Sagens Vigtighed fortjente, med god Lyst og med det for Øje, at man skulde have et godt Resultat. Aldrig er der, hverken i Udvalget eller i Partiet, nævnt, at det, vi lavede, maatte ikke koste noget eller ikke koste meget. Flere Gange er det tværtimod blevet sagt, at det aldrig skulde kunne siges om os — det blev sagt baade i Udvalget og i Partiet ogsaa —, at vi havde nævnt Penge og Penges Værd eller Penges Besparelse i samme Aandedræt, som vi skulde forhandle om en Retsreform. Det blev sagt: skal den Slags Betæneligheder komme, saa lad andre komme med dem; vi ville ikke komme med dem. Dette vil jeg vidne.

Første Gang, Bekostningen blev nævnt, var, da Sagen første Gang var i Fællesudvalg. Da rejstes Spørgsmaalet fra Landstingets Side, ikke fra vor Side, og der blev afsendt en Skrivelse til Justitsministeren for at spørge om, hvad Retsreformens Gennemførelse vilde koste. Vi naaede ganske vist aldrig at faa Svar derpaa. (*Justitsministeren*: Jo!) Ja, jeg kan da ikke huske det. Saa var det maaske det næste Fællesudvalg, der fik Svaret. (*Justitsministeren*: Nej, Svaret kom meget hurtigt, i Løbet af 8 Dage!) Vel, vi fik altsaa meget hurtigt et udmærket og forekommende Svar, som ikke overfor os eller vort Parti har givet Anledning til økonomiske Sorger.

Næste Gang, Sagen var i Fællesudvalg, blev det økonomiske Spørgsmaal omtalt til meget stor Forbavselse — den ærede Ordfører vil huske, at jeg rejste mig meget forbavset over, at det økonomiske Spørgsmaal blev omtalt af det ærede Medlem fra Nørresundby (Jensen-Sønderup) og det ærede Medlem for Bornholms Amts 2den Valgkreds (Ingvard Jensen). Jeg udtrykte min Forbavselse over, at man nu havde økonomiske Synspunkter for Gennemførelsen af en Retsreform. Derfor tvivlede jeg om, at det var en god Retsreform, man ønskede, og denne Tvivl er bleven til Visshed ved, hvad der er forefaldet i Dag.

I det foreliggende Forslag beholde vi Højesteret i dens nuværende Form som øverste Instans med sin mundtlige Procedure og sine skriftlige Bevisligheder. Vi beholde to Landsretter, svarende til de to nuværende Overretter, som første Instans i større Sager, Sager over 300 Kr., forsaavidt Gældssager angaar. Vi beholde tillige Sø- og Handelsretten. Denne havde vi i det gamle Forslag afskaffet — ikke